

germà coll mesquida

**pregó de
setmana
santa**

felanitx, 1964

Fils confrares del
benivolent i recordat Con-
vent de Sant Agustí de
Felanitx amb tot l'afecte
i l'agraïment de

Jesús Coll

en

germà coll mesquida

pronuncià aquest pregó

en el convent

de sant agustí

el divendres de passió

felanitx, 1964.

Reverends Senyors,
Excel·lentíssima Corporació,
Felanitxers,

El temps de març que marceja ens du la primavera que s'insinua ja damunt la mar on neixen aquets dies que s'estiren cercant l'abril i es moren, una mica més tard cada horabaixa, a les espalles, tan amples, de La Mola.

I aquets dies de març, desentelats i nus a les terres de Llevant, les veim, ara que s'acosta el temps quan el Fill del Homo serà entregat en mans dels pecadors, investits d'una categoria nova: és que el Misteri de la Creu atravesa la seva quotidiana simplicitat. És per això que l'horitzó familiar, i realment tan innocent d'aquets capvespres, ens sembla tenyit de presagis de mort.

Temps, idò, de primavera a les marines agres, als pujols, a les blateres tendres. I dins aquesta llum i els verds adolescents dels sementers ha arribat ja, als místics conreus de la litúrgia, el temps de la collita: l'Espiga nascuda d'aquell gra

*l'Esperit Sant lo sembrà
de gentil Verge al si...*

és ben atapeïda i closa i té un color madur de ple-
nitut i demana la falç per amor nostre

*l'Esperit Sant lo sembrà
l'Església lo collí (1)*

i a la vinya del Pare s'ha criat un raïm que està
curós d'esclatar amb un doll ardent i assaonador

*Raïm madur, fruita madura
de la verema de la Creu
beurà de tu la criatura
la Sang que no té preu (2)*

Ha arribat dons el temps de segar i el temps
de vermar la Sagrada Collita, fets un sol temps i
sincronitzat amb l'inconscient primavera de les
coses. Temps de Passió: messes i verema amb les
seves pròpies i esglaioses tonades que posen el
ritme i el contrapunt a una tant pròvida i insòlita
anyada i que hem sentit onejar, fa un instant,
baix d'aquestes voltes.

Els confreres de Sant Agustí ens conviden
avui per la collita i m'han comenat una tonada
del Temps de Passió. Perdonin ells i tots vosal-
tres la poquedat de la meua veu.

I

Felanitx, el lloc del bon conreu, que sega el gra i verma el raïm i en fa un vinet alegre, sap ésser també ciutat passionera. Cançons de la Passió i Mort... ¡Com n'ha sabudes galejar, amb trèmols de profunda emoció, com ha surat sempre damunt la feina feixuga de cada dia la veu de tot el poble.

I quan no li han bastat els mots i les tonades ha fet cantar les pedres:

Jo vos dic que les pedres cridarien si aquets callassin va dir Jesús aquell matí de trull i d'alegria a Jerusalem quan sortia a camí d'una mort violenta per un pòrtic d'hossannes i rams. ⁽³⁾ I Felanitx, plasticament, ha cantat el triomf sagnant de Crist. I per si al cas els nostres llavis arribassin a callar qualche dia, ha tret les pedres vives de l'entranya fosca de la pedrera i les ha fet cantar per pujols i carrers, totes les sequències de la Passió i Mort de Nostre Senyor. I les ha sembrades en creu a la proa de tots els camins, igual que pals arborats dins la correntia del temps.

A les darreries del segle XVII, la pietat del prevere Francesc Selles Serra, posava les estacions dels *passos* del antic camí de Sant Salvador: Rajoles violentament policromades que s'enfilen per la montanya dins pobres capelletes amb petites creus de fusta incrustades. Vestes blaves, verdes, vermelles ritmades amb el cel i amb tots els colorins de la garriga i botxins de cares ferestes que s'enduen a Nostre Senyor per un calvari desolat i ardent de sol i d'odi del homos. Damunt

els comellars i els pins descambuixats i les estepes s'engronsa insistentament el *ritornello* de la pietosa contarella

*...per vostra Passió sagrada
adorable Redemptor...*

Ample, en mig de la ciutat, aixecat com un *litóstratos* de duríssimes lloses, el Replà. I allà, a la façana de la Parròquia, vora el portal major que té al timpan un Sagrament amb uns àngels que porten filactèries amb loes eucarístiques, com un memorial del Dijous Sant, el relleu que ens conta la pàgina liminar d'aquell vertader succeït:

*Considera, ànima cristiana, com Pilat dóna
sentència de mort en creu a Jesucrist, com
si fos un home facinerós i malfactor...⁽⁴⁾*

Les pedres llises del Replà par que s'escarrufin presentint l'esbrufada d'aquella aigua, tan clara, duita a ésser testimoni del misteri d'iniquitat I llavors: per la Font, carrer Major, Arraval, la Plaça, escalera d'En Marc. . la Via Sacra de Felanitx: relleus que pagaven amb diners del Comú els Regidors de la Vila, a la segona mitat del segle XVIII i que ens conten en pedra i passa per passa, totes les que va donar Nostre Senyor per places i carrers de Jerusalem fins a colar gota a gota la seva sang preciosa.

Però el lloc de Felanitx on les pedres i tot —arbres i vent i cel— canten la Passió de Crist es al Puig del Call:

Les cases s'hi empinen per l'escalera i, acabats els aspres graons, comença una costeta que puja penteixant. El caminet colrat se torç cercant les petjades del Bonjesús. Els relleus de pedra amb les estacions dels *passos* que el voretgen, les

posaren, com sabeu bé, a principis de l'actual centúria per reprendre la cançó del Via-Crucis que ja cantaven primer les rajoles mostretjades que posà el rector Serra.

Per el roquissar s'enfila una vegetació de figuerals de moro de fulles planes, eriçades d'hostilitat. A les parets de pedra seca hi creix aquell cactus de fulleta molsuda que els infants del meu temps anomenavem *pa del Bonjesús*. Als jardinetes s'esmolen las pues afuades de qualque donarda, talment una visió anticipada i fantàstica de l'aureola de Jesús Natzarè Rei dels jueus.

Els carrers de la Vila es quedan endarrarits. Alguns d'ells duen noms pietosos i fortament evocadors: Soledat, Verònica .. Compasiva Verònica, i llesta per obrar lo que el cor mana. I el Senyor te deixa triplicades les seves faccions quan les hi neteges de la lletjura parasitària i nova (damunt noltros, el batec monocromàtic del cel par que sembli la pàl·lida semblança del Invisible, concedida a la criatura)

Les caperutxes vegetals dels xiprers s'aturen a badar davant les estacions i es condolen de tan cruel malifeta llavors reprenen le seva processó fins a la placeta oberta a tants de vents.

Placeta del Calvari. Airet que hauries compartit la nuesa d'aquell Cos quan

a la decena estació despullaren mon Déu i Senyor de les vestidures que portava. I aquell fret aire i vent les seves nafres li trepenaven...⁽⁵⁾

La capelleta, tan tota sola, està oberta i es molt humil, i blanca de cals a les parets i a la volta. Quan entram, el capvespre es queda a fora,

enganxat a les punxes dels xiprers, i les nostres ombres s'humilien pel'trespòl. En el modestíssim retaule, blanca i esllanguida, la figura de Nostre Senyor:

Considera, ànima cristiana, com lo Redemptor del Món, nostre Salvador Jesús, estigué tres hores pendent en lo arbre de la Santa Creu a vista de gran concurs. Aquí, entre mortals agonies, oí blesfèmies execrables, patí inmensos dolors, i haventmos deixat un compendi de set paraules, tan precioses com divina ensenyança, donà la vida per nostre amor. (6)

A fora, la campana no ha gosat a trencar l'aire i tocar el toc d'agonia del Fill de Déu...

Pel portal se n'entra un oratge prim de romaní i de mates...

Jesús és mort

Maria Santíssima, que comença a llescar el pa de la soledat vetllada de dreta el so vertical del Cos del Bonjesús.

Soledat de Maria: A la nit, estrèpit de tan llamentable crucifixió, udolerà sense aturall dins la teva ànima santíssima i el teu plant superabundarà tot el plant del món. A la nit, les estrelles guaitaran dins els teus ulls, fets rierols inestroncables, i ploraran les estrelles de mar, corgelades de pena damunt la freda arena de les cales

Jesús és mort

ALABADA SIA LA SACROSANTA PASSIÓ
I MORT DE NOSTRE SENYOR JESUCRIST

II

Els pujols i els carrers de Felanitx que fan la tonada de les messes del Fill de Déu culminen amb la Creu:

Sant Crist del Calvari, patètic i anguniós.

Sang Preciosa de Jesucrist, que pontifica de cap a cap d'any, a l'Altar Major de la Parròquia.

Creu immensa del Picot, hissada damunt el verd i curosa del blau...

Tots els camins que cerquen les passes de Jesús culminen en la Creu; aquesta creu que fa centre del món el lloc a on es clava i que veurem aixecar-se ben prest feta partió de l'història, espasa del temps i senyal de contradicció

A la litúrgia del Divendres Sant, tan desolada, s'alça, ben enlairada, la Creu a vista dels fidels prosternats. I aquesta Creu, taladradora de fosques, brilla, la nit del Divendres, com una estrella de quatre puntes rutilants.

Jesús és mort: Però la mort de Jesús es triomf i vida. Per això, a l'Ofici del Divendres Sant es diven himnes exultants a l'ormeig d'aquest triomf i engendradora d'aquesta nova vida.

Jesús és mort: Ha tombat idò el clatell, fins mo-segar la pols, aquella serpent antiga

Al tercer dia. On serà, oh mort, la teva victòria?

I ara... *Pange Lingua gloriosi
làuream certàminis* (7)

Això és: Canta, llengo, la gloriosa lluita. Ensalça davant la Creu, tan nobilíssim triomf. Diguès com el Redemptor del Món, morint, va sobre vèncer

Senyores i senyors. En aquesta vigília de la Setmana Santa, dins l'expectació de la lluita i el triomf de Crist, és ben just i de nostre molt bon grat que cantem, com canten les pedres de Felanitx, el triomf de Crist i l'ormeig d'aquest triomf: la Santa Creu; la Falç del Pare, segador, que va segar l'espiga i va vermar el raïm i abastí per a sempre, amb tan bona anyada les taules dels afamats i assedegats de tot el món.

Així doncs: ¡Pange língua! Canta llengo els goigs i la lletania dels noms de la Vera Creu.

Canta el llorer de la clara victòria del Crist, resplendent i altíssim, que s'enfila i estén les seves branques i revincla les arrels cercant la llivanya llecorosa en el cor senzill dels homos.

Canta el Penó Reial que ja s'atança per un ponent de sang a la vista de tot el poble. Creu, bandera que s'enarbora a les vexil·les de les nostres processons i mostra els ormeigs de la tasca, prou feixuga, de Jesús, Primogènit dels morts, Germà Major de l'universal confraria dels rescatats

Canta la Creu, feta balança d'aquell Cos posat en els seus braços com a preu preciós de la nostra prevaricació .

i en creu la balança que abraona en

el retaule de la nostra església nadiua,
Sant Miquel, mesurador exactíssim de
les ànimes, arcangèlic *mostassaf* de l'ho-
ra darrera, rebutjador implacable dels
qui no facem un pes apropinant al
pes de Crist.

Canta la Creu on brilla la gran Llum que han
vist els qui seien en tenebres i ombres de mort i
llum per il·luminar totes les nacions i gloria del
poble d'Israel. ⁽⁸⁾, ⁽⁹⁾

Canta el vertader canalobre i sustentacle de
la Llum de Crist, llum del món

i en creu el canalobre de la llum ressu-
rrecta; l'Àngel de braços oberts dins
l'alegria de la Pasqua felanitxera...

Oh Creu: nascuda fibra a fibra, dins el creixent
humit de les soques tenrals i joveníssimes

Oh Rosa vera, oberta al ventussol de març

Mida i Ostensori del Cos Eucarístic

Xarxa inconsútil i per tot ben teixida, per fer bo-
na pescada de *tantes animetes que s'anaven perdent* ⁽¹⁰⁾

Nivell i rasadora de l'humana fraternitat ⁽¹¹⁾

i Via de molt bona petja

Ceptre del Rei ⁽¹²⁾

Armadura del Rei ⁽¹³⁾

Vara i Bàcul de molta consolació ⁽¹⁴⁾

Respatl'la de nostre repòs

Escala

Porta i llindar de la vida

Jàssera firmíssima de la nova arquitectura

Barca que desplegues, blanquíssim, el Cos de Jesucrist com una vela ⁽¹⁵⁾

Rem del tot plaent i manetjadís

Agulla i Nort

Ancora

Port

i Recés

i Cala...

31

III

Felanitxers benvolguts. Aquest Crist mansuet que veim pujar els graons de la mort és Senyor de la Vida i Pare del segle venidor i porta a les espatl·les la Clau de la Casa de David: i obrirà i no hi haurà qui tanqui i tancarà i nígú podrà obrir. ⁽¹⁶⁾

I aquesta clau es la Creu que avui, en el llin-dar de la Setmana Santa, veim aixecar-se reful-gent de la Sang de Jesucrist. I aquesta Creu ma-teixa la veurem, més rutilant encara, quan a la fi d'aquets dies nostres fugissers que passen i es re-plegen com els núvols al Ponent, el Crist vengui amb tremenda magestat a posar punt al colossal abecedari de l'Història assumint amb Ell, Omega definitiva, totes les coses creades.

En aquella hora, la benaventurada Creu de Nostre Senyor, la Clau de David, obrirà de pinte en ample les portes de la Vida i, tot d'una, multi-tud de moltes nacions i races i llengos entrarà per les portes de cap a la glòria del Paradís en que es veurà Déu per a sempre. ⁽¹⁷⁾

Facem avui, a les portes del Misteri Pasqual un prec humil:

Que la Vera Creu de Jesucrist mos obri a tots la Nova Jerusalem, la Ciutat nostra retrobada. I que allà, a la rotl·lada de tota la fillada redimida, a la celebració perpètua de la Pasqua de l'Anyell mos hi vegem tots plegats.

AMEN

NOTES

- (1) "Cançó Eucarística". Jacint Verdaguer.
- (2) "Coral de Passió". Pere Ribot
- (3) Lluc. 19, 40.
- (4) "Manual de Terçarls". Girona, 1787.
- (5) De "Els Dolors de Maria Santíssima". vid. Programa de Setmana Santa. Felanitx, 1959.
- (6) "Manual de Terçarls". cit.
- (7) "Himne de l'Adoració de la Creu a l'Ofici del Divendres Sant".
- (8) Is. 9, 2.
- (9) Lluc. 2, 32
- (10) De "Els Dolors de Maria Santíssima". vid. supr.
- (11) "El Cristo de Velázquez". Unamuno.
- (12) Salms.
- (13) Salms.
- (14) Salms.
- (15) Unamuno. ob. cit.
- (16) Is. 22, Apoc. 3, 7.
- (17) Apoc. 7, 9

Publicacions de la Confraria de Sant Agustí

Bernat Vidal i Tomàs, Pregó de Setmana Santa, 1958.

Josep M.ª Llopart de la Penya, Pregó de Setmana Santa,
1959. (Esgotat).

Jaume Oliver Oliver, Pregó de Setmana Santa, 1960. (Esgotat)

Guillem Colom i Ferrà, Pregó de Setmana Santa, 1961.

Pere Xamena Fiol, Pregó de Setmana Santa, 1962.

Miquel Pons i Bonet, Pregó de Setmana Santa, 1963. (Esgotat)

